

ELFOGADOTT SZÖVEGEK

P9_TA(2024)0021

A fő korrupcióellenes struktúrák tervezett szlovákiai felszámolása és annak a jogállamiságra gyakorolt hatása

Az Európai Parlament 2024. január 17-i állásfoglalása kulcsfontosságú szlovákiai korrupcióellenes struktúrák tervezett felszámolásáról és annak a jogállamiságra gyakorolt hatásairól (2023/3021(RSP))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés 2., 4., 6., 7. és 10. cikkére,
 - tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés 325. cikkére,
 - tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájának 11., 12., 41. és 47. cikkére,
 - tekintettel az Európai Unióban, különösen Máltán és Szlovákiában a jogállamiság és a korrupció elleni küzdelem helyzetéről szóló, 2019. március 28-i állásfoglalására¹,
 - tekintettel „Az oknyomozó újságírók védelme Európában: Ján Kuciak szlovák újságíró és Martina Kušnírová ügye” című, 2018. április 19-i állásfoglalására²,
 - tekintettel a „2023. évi jogállamisági jelentés – A jogállamiság helyzete az Európai Unióban” című, 2023. július 5-i bizottsági közleményre (COM(2023)0800),
 - tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel az elmúlt években Szlovákia fokozta a magas szinten elkövetett korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseit, aminek eredményeképp több korábbi magas rangú tisztviselőt megvesztegetéssel vádoltak meg, és amely ügyekben jogerős bírósági határozatok születtek; mivel a 2004. szeptember 1-je óta működő szlovák különleges ügyészség és a szlovák rendőrség fontos szerepet játszanak a korrupcióval és a súlyos bűncselekményekkel kapcsolatos ügyek kezelésében, beleértve az uniós pénzeszközök hűtlen kezelésével kapcsolatos ügyeket is;
- B. mivel a szlovák különleges ügyészség létrehozására főként a kivizsgált ügyek alacsony száma, valamint a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemre szolgáló hatékony szlovákiai mechanizmus hiánya miatt volt szükség; mivel számos más

¹ HL C 108., 2021.3.26., 107. o.

² HL C 390., 2019.11.18., 111. o.

tagállamban is működik hasonló különleges szerv, többek között a nemrégiben felállított uniós szintű különleges Európai Ügyészség, amelynek a létrehozását Szlovákia a Tanácsban jóváhagyta;

- C. mivel az új kormány úgy határozott, hogy megbízatása kezdetén a büntető törvénykönyv gyorsított jogalkotási eljárás keretében történő módosítása révén megszünteti a különleges ügyészséget, és csökkenti a súlyos bűncselekmények – többek között a korrupció és a környezeti bűncselekmények – büntetőjogi szankcióit;
- D. mivel a gyorsított eljárás megszüntette az érdemi nyilvános vita és a megfelelő demokratikus folyamat lehetőségét; mivel több mint 20 000 polgár vonult többször is az utcára, hogy tiltakozzon a vitatott javaslat ellen; mivel több mint 100 000 polgár írt alá két petíciót a kormány javaslatai és a gyorsított jogalkotási folyamat ellen; mivel a szlovák elnök mély aggodalmának adott hangot a javaslattal és a gyorsított jogalkotási folyamattal kapcsolatban, és jelezte, hogy vétót emelne a törvény ellen; mivel a 2023. évi jogállamisági jelentésben a Bizottság azt ajánlotta Szlovákiának, hogy biztosítsa a hatékony nyilvános konzultációt és az érdekelt felek jogalkotási folyamatba való bevonását;
- E. mivel a szlovák kormány a gyorsított jogalkotási folyamat egésze során megtagadta a szakértői elemzések, valamint a civil társadalom és a Bizottság véleményeinek figyelembevételét, beleértve az azzal kapcsolatos komoly aggodalmakat is, hogy a javasolt változtatások milyen módon veszélyeztetnék a korrupció elleni küzdelmet;
- F. mivel ezzel párhuzamosan a belügyminiszter nagyszabású személyzeti változtatásokat hajtott végre, és jelentős strukturális és szervezeti változtatásokat jelentett be a szlovák rendőrségnél és más független demokratikus intézményeknél, többek között a szlovák nemzeti bűnüldözési ügynökségen belül súlyos büntetőügyekkel és magas szintű korrupciós ügyekkel foglalkozó nyomozók tekintetében, ami kétségeket ébreszt az ezek hátterében meghúzódó okokkal kapcsolatban; mivel a szlovák kormány megbízatásuk lejárta előtt és kellő indoklás nélkül leváltotta a Szlovák Köztársaság Igazságszolgáltatási Tanácsának tagjait;
- G. mivel a szlovák kormány olyan jogszabályra tett javaslatot a parlamentnek, amely megszüntetné a visszaélést bejelentő személyek védelmét a rendőrségen belül, aláásná a véleménynyilvánítás szabadságát, és korlátozná valamennyi szlovák állampolgár jogait az önkényes és szubjektív értékelés bevezetésével, ami ellentétes a visszaélést bejelentő személyek védelméről szóló uniós irányelv¹ elveivel;
- H. mivel az Európai Ügyészség (EPPO) 2023. december 18-án kijelentette, hogy a szlovák kormány kulcsfontosságú jogi és ügyészi keretekre vonatkozó egyes jogszabálymódosítási javaslatai kockázatot jelenthetnek az Európai Unió pénzügyi érdekeinek hatékony védelme, valamint az uniós korrupcióellenes keret szempontjából, és elfogadásuk esetén többé nem lenne biztosított, hogy az uniós költségvetés elleni bűncselekményeket Szlovákiában hatékony, arányos és visszatartó erejű büntetőjogi szankciókkal büntessék; mivel a különleges ügyészség feloszlata alááshatja az Európai Ügyészséggel, az Európai Unió Büntető Igazságügyi Együttműködési

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1937 irányelve (2019. október 23.) az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről (HL L 305., 2019.11.26., 17. o.).

Ügynökségével és az Európai Csalás Elleni Hivatallal folytatott együttműködést és koordinációt;

- I. mivel a szlovák miniszterelnök gyakran használ megosztó nyelvezetet a szlovák társadalom polarizálása érdekében; mivel a politikai vezetők és az állampolgárok – köztük a diákok – közötti tiszteletteljes eszmecsere elengedhetetlen a demokrácia egészséges működéséhez;
- J. mivel az egyes újságírók, a civil társadalom és egyes kiszolgáltatott csoportok ellen politikusok által intézett nyilvános múltbeli támadások megengedő légkört teremtettek a gyűlöletbeszéd számára, amely légkörben súlyos erőszakos bűncselekmények elkövetésére került sor, beleértve Ján Kuciak és Martina Kušnírová meggyilkolását; mivel Ján Kuciak a nagyszabású adókijátszasi, adócsalási, korrupciós és pénzmosási ügyekkel kapcsolatos riportokra szakosodott, és több olyan üzletember után nyomozott, akik magas rangú politikusokkal álltak kapcsolatban; mivel Ján Kuciak és Martina Kušnírová meggyilkolásának ügye a különleges ügyészség által vizsgált és felügyelt ügyek közül az egyik legösszetettebb; mivel fennáll a veszélye annak, hogy a különleges ügyészség felszámolása esetén az ügyet egy új ügyésznek adják át;
 1. mély aggodalmát fejezi ki a szlovák kormány indokolatlan gyorsított jogalkotási folyamata miatt, különös tekintettel a büntető törvénykönyv javasolt módosításaira és a különleges ügyészség felosztatására, ami veszélyezteti az igazságszolgáltatási eljárások integritását, aláássa az Európai Unió csalás elleni küzdelmét, és veszélyezteti az EU pénzügyi érdekeinek védelmét és a szlovákiai természeti környezetet; felhívja a szlovák kormányt, hogy vizsgálja felül ezeket a módosításokat a jogállamiságot, az EU pénzügyi érdekeit és az uniós korrupcióellenes keretet érintő lehetséges következményeik fényében; felhívja a szlovák kormányt, hogy tartsa tiszteletben a visszaélést bejelentő személyek védelméről szóló uniós irányelv kötelező erejű elveit, és vizsgálja felül a Szlovákiában visszaélést bejelentő személyek védelmére vonatkozóan javasolt változtatásokat; különös aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a visszaélést bejelentő személyeket visszamenőleges hatállyal megfosztják a védelemtől, ami a jogbiztonság hiányához vezet; megjegyzi, hogy a visszaélést bejelentő személyek védelmével foglalkozó szlovák hivatal felhívta a Bizottság figyelmét ezekre a problémákra;
 2. emlékeztet arra, hogy minden büntetőjogi reformnak elegendő és megfelelő biztosítékot kell tartalmaznia az új és folyamatban lévő – különösen a magas szinten elkövetett korrupcióval kapcsolatos – büntetőeljárások továbbvitelének és hatékonyságának biztosítására, valamint az igazságszolgáltatás függetlenségének és az ügyészség autonómiájának garantálására, összhangban a Bizottság egymást követő jogállamisági jelentéseiben foglalt ajánlásokkal; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a különleges ügyész ügyeinek újbóli kiosztása jelentős késedelmekhez vezethet, és hogy egyes eljárások az elévülés miatt megghiúsulhatnak; sürgeti a kormányt, hogy foglalkozzon a szlovák büntetőeljárás törvény 363. paragrafusának régóta esedékes reformjával, és vezesse be annak lehetőségét, hogy a főügyésznek a büntetőeljárás mellőzéséről szóló határozata megtámadható legyen, valamint vezessen be az e rendelkezéssel való visszaélés megakadályozására irányuló egyéb intézkedéseket vagy biztosítékokat;
 3. hangsúlyozza, hogy olyan alapos, nyilvános folyamatra van szükség, amely figyelembe veszi a szakértők és az érintett intézmények, például a Velencei Bizottság véleményét, és magában foglalja az érdekelt felekkel és a nyilvánosságal nemzeti és uniós szinten

folytatott megfelelő konzultációt a jelenlegi büntető törvénykönyv, valamint a súlyos bűncselekmények – köztük a szlovákiai korrupciós ügyek – kivizsgálására és büntetőeljárás alá vonására kijelölt struktúrák bármilyen megváltoztatásáról;

4. kéri, hogy a korrupcióval kapcsolatos bűncselekmények hatékonyabb kivizsgálása érdekében, az Európai Ügyészség ajánlásával összhangban biztosítsanak megfelelőbb szintű emberi és pénzügyi erőforrásokat a korrupciós ügyek kezeléséhez, és javítsák a korrupciós ügyeken dolgozó nyomozók és ügyészek közötti koordinációt;
5. felhívja a Bizottságot, hogy szorosan kövesse nyomon ezeket a fejleményeket és nyújtson tájékoztatást azokról, továbbá tegye meg a szükséges intézkedéseket a jogállamiság és az igazságszolgáltatás függetlenségének megőrzése – különösen a magas szinten elkövetett korrupcióhoz kapcsolódó ügyek tekintetében –, valamint az EU pénzügyi érdekeinek védelme érdekében;
6. elismeri és támogatja a polgárok és a nem kormányzati szervezetek fontos szerepét és részvételét a demokrácia és a jogállamiság védelmében és előmozdításában; kéri, hogy az érdekelt feleket vonják be a jogalkotási folyamatba, különösen a gyorsított eljárások alkalmazásával kapcsolatban;
7. hat évvel a meggyilkolása után tisztelettel adózik Ján Kuciak előtt, illetve az oknyomozó újságíróként végzett alapvető fontosságú munkájáért; felhívja a szlovák hatóságokat, hogy biztosítsák az igazságszolgáltatást;
8. sürget minden politikai vezetőt, hogy konstruktívan és tiszteletteljesen működjenek együtt a polgárokkal a demokratikus vita elveinek betartása, valamint a közintézmények, a jogállamiság és a tudományos élet szabadsága tiszteletben tartása révén; ezért felszólítja a kormánytisztviselőket, hogy tartózkodjanak a magánszemélyek, újságírók és civil társadalmi szervezetek elleni szóbeli támadásoktól; hangsúlyozza a köztisztviselők és a kormánytisztviselők azon kötelezettségét, hogy valamennyi polgárt szolgáljanak, különösen egy olyan országban, ahol korábban gyűlölet-bűncselekményeket követtek el és ahol egy újságírót meggyilkoltak;
9. elítéli a miniszterelnök helytelen és tiszteletlen megjegyzéseit, amelyeket többek között egy olyan diák ellen tett, aki részt vett egy, a jogállamiság szlovákiai helyzetéről szóló tudományos eszmeecsere előmozdítására irányuló kezdeményezésben; felszólítja a kormánytisztviselőket, hogy tartózkodjanak a bírósági határozatok jogszerűségének megkérdőjelezésétől; mély aggodalmát fejezi ki az olyan jogszabályok elfogadására vonatkozóan bejelentett tervek miatt, amelyek aláásnák a civil társadalmi teret, többek között a nem kormányzati szervezetek munkájának korlátozása és a külföldi finanszírozásban részesülő szervezetek megbélyegzése révén;
10. óva int a szerkesztői függetlenségbe és az újságírói integritásba való politikai beavatkozástól; aggodalommal veszi tudomásul az ország fő közszolgálati műsorszolgáltatója, a Szlovák Rádió és Televízió tervezett átszervezését; hangsúlyozza a szabad és független média mint a demokratikus társadalom sarokköve fenntartásának fontosságát;
11. sajnálatát fejezi ki a miniszterelnök és több kormánytisztviselő azon döntése miatt, hogy leállítják a kulcsfontosságú médiaorgánumokkal folytatott kommunikációt, megjegyezve, hogy ez nagymértékben sérti a nyilvánosság ahhoz való jogát, hogy

hozzájuthasson a megfelelő kormányzati információkhoz; hangsúlyozza, hogy ezek az intézkedések korlátozzák a tömegtájékoztatás szabadságát és átláthatóságát, és hozzájárulnak a manipulatív dezinformáció nyilvános térben való terjedéséhez;

12. felhívja a szlovák kormányt, hogy tartsa magát az uniós intézményekkel való lojális együttműködés elvéhez;
13. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének és az Európai Ügyészségnek.